

Húsvét 4. vasárnapja

ApCsel 2,14a.36–41

„Meneküljetek ki ebből a romlott nemzedékből!”

Péter a többi tizeneggyel előlépett, és zengő hangon beszédet intézett hozzájuk: „Zsidó férfiak és Jeruzsálem lakói mindnyájan! Vegyétek tudomásul és hallgassátok meg szavamat!... Tudja meg hát Izrael egész háza teljes bizonyossággal, hogy az Isten azt a Jézust, akit ti keresztre feszítettetek, Úrrá és Krisztussá tette!” E szavak szíven találták őket. Megkérdezték Pétert és a többi apostolt: „Mit tegyünk hát, emberek, testvérek?” „Térjete meg – felelte Péter –, és keresztelkedjétek meg mindegyiktek Jézus Krisztus nevében bűnei bocsánatára. És megkapjátok a Szentlélek ajándékát. Mert az ígélet nektek és fiaitoknak szól, meg azoknak, akiket – bár távol vannak – meghívott a mi Urunk, Istenünk.” Még más egyéb szavakkal is bizonyította ezt, és buzdította őket: „Meneküljetek ki ebből a romlott nemzedékből!” Akik megfogadták szavát, megkeresztelkedtek. Aznap mintegy háromezer lélek megtért.

Péter beszéde tanúságtétel Jézus feltámadásáról, ami a Názáreti Jézusnak az Atyaisten általi megdicsőítése is. A keresztrefeszítés egyben a Jeruzsálemiek vétke is, amit szeretnének magukról lemosni és elkülönülni a bűnös nemzedéktől, amelyre Péter fel is szólítja őket. Az elkülönülés szentsége a keressztég lesz.

A keressztég a közösségbe való beavatás szentsége lesz, de nem előzmény nélküli. A görög „baptisztész” szót, amelyet a latin nyelvbe is átvettek, eredetileg a rituális fürdőre való emlékezőként bemelegítéssel fordítottak. Mai formájában zsidókeressztény szóalkotásnak tekinthető és jelzőként alkalmazták Keressztelő Jánosra (Mt 3,1–12, Mk 1,1–8, Lk 3,1–18), aki a zsidó bűnbánati szertartás részeként alkalmazta a bemelegítést (Jn 1,19–28). Az ő keressztelési szokása rokonságot mutat az esszénusok bűnt eltávolító keressztégével. Ehhez hasonló tisztulási fürdőt más vallások is ismertek Babilonban és Indiában is, ahol rendszerint a Nílusban, az Eufráteszben és a Gangesz folyóban tömegesen vettek tisztulási fürdőt. A zsidók is tisztulási szertartásként alkalmazták. Azokat a pogányokat, akik a zsidó vallásba tértek, tisztátalanságukat megszüntetni tisztulási fürdőbe részesítették, amely a keressztégnek talán előképe lehetett. Ebben az esetben azonban a zsidó vallási közösségbe való felvételt jelentette.

A keresztények a maguk közösségébe is ezzel a szertartással vették fel a tagokat (Jn 18,28; ApCsel 10,28; Gal 2,15), és a bűntől megtisztult hívó már más embernek számított, mert Krisztushoz kapcsolódott a keresztség által és elnyerte a Szentlélek ajándékainak teljességét. Ez a gyakorlat egységesítette a népeket és nemzeteket a keresztény egyházban Krisztus fősége alatt, és a középkori állampolgárságnak alapvetős szentsége volt. A hívó Krisztus testének lett a tagja a keresztség által.

Az ősegyházban a keresztséget megelőzte a hittanítás, vagyis a katekézis. Legtöbbször húsvét éjszakáján szolgáltatták ki a felnőtteknek, akik megfelelő időn keresztül oktatásban részesültek, a hívek közössége megismerte őket és életüket, és méltónak tartotta, hogy felvegye az egyházközségbe és az Oltáriszentség vételére.

Jeruzsálemi Szent Kírilloz (†387) számos jelzöt alkalmazott a keresztségre, nevezte „foglyok kiváltásának, lélek újjászületésének, eltörölhetetlen pecsétnek.” Nagy Szent Gergely pápa (540/590–604) pedig „a keresztény felemelésének” nevezte, valamint az Istenhez való visszafordulás szentségének. Augustinus (354–430) az eretnekekkel vitázva kijelentette, hogy még az azok által kiszolgáltatót keresztség is érvényes, ha a formát megtartották és az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében kereszteltek. Ezért ma is a különböző keresztény felekezetek evangélikusok és reformátusok, katolikusok és anglikánok, valamint az ortodoxok egymás keresztségét elismerik. A felnőtt keresztség esetén ez a szentség nemcsak az áteredő bűnt törli el, hanem az addig elkövetett személyes bűnöket is, természetesen csak a bűnbánat felindítása után.

A Krisztusban hívők közösségének jele ez a szentség, megélésének mértéke pedig a keresztény elköteleződés mértékét jelenti. Manapság a gyermek keresztelés mellett egyre több a felnőtt keresztelés, ami nemcsak egy elmaradt keresztény szokás pótlását jelenti, hanem inkább egy új elköteleződés kezdetét. Annak a szándéknak a kifejezését, hogy az Istent kereső hívó ki akar menekülni egy bűnös nemzedékből és keresi azt a közösséget, amely az egyházban mint a tisztább emberi kapcsolatokban felfedezhető. Ezért a megkereszteltek maguk is felelősek az újonnan megkereszteltekért, hogy példájuk nyomán tényleg egy jobb emberi közösséget találjon a frissen megtért.